

WSKAZANIA DLA ZESPOŁÓW WYKONUJĄCYCH MUZYKĘ PODCZAS LITURGII NA TERENIE ARCHIDIECEZJI POZNAŃSKIEJ

I. Postanowienia ogólne

1. Niniejsze Wskazania określają zasady działania zespołów muzycznych: chórów kościelnych, scholi liturgicznych, zespołów młodzieżowych, orkiestr i innych wykonujących muzykę wokalną i instrumentalną podczas liturgii.
2. Adresatami wskazań są przede wszystkim: proboszczowie i rektorzy kościołów, organiści, dyrygenci i inni kierujący zespołami muzycznymi oraz członkowie tych zespołów.
3. Stałym obowiązkiem duszpasterzy, organistów, dyrygentów chórów kościelnych, katechetów i innych osób odpowiedzialnych za stan muzyki liturgicznej w danym kościele jest systematyczne nauczanie wiernych, a zwłaszcza dzieci i młodzieży, tradycyjnych i nowych śpiewów przydatnych w sprawowaniu liturgii.
4. Nad prawidłowym doborem i wykonaniem muzyki i śpiewów liturgicznych na terenie Archidiecezji Poznańskiej, z polecenia Arcybiskupa Poznańskiego, czuwa Komisja Muzyki Kościelnej.

II. Wykonywane utwory

5. Podczas liturgii nie wolno wykonywać utworów o charakterze świeckim. Wszystkie śpiewy przeznaczone do użytku liturgicznego winny mieć aprobatę Konferencji Episkopatu Polski lub Arcybiskupa Poznańskiego.

6. Zabrania się wykonywania w ramach liturgii piosenek, których tekst nie jest religijny, a muzyka posiada charakter świecki.
7. Podczas liturgii należy wykonywać muzykę liturgiczną zgodną z duchem i powagą liturgii, sprzyjającą jej refleksyjnemu przeżywaniu i włączającą całe zgromadzenie wiernych do udziału w śpiewie.
8. Śpiewu stałych części Mszy św., a także psalmu responsoryjnego i śpiewu przed Ewangelią, które stanowią integralną część liturgii słowa, nie wolno zastępować pieśniami, nawet tymi, które posiadają *imprimatur* władzy kościelnej. *Śpiew gregoriański Kościół uznaje za własny śpiew liturgii rzymskiej, dlatego w czynnościach liturgicznych powinien on zajmować pierwsze miejsce wśród innych równorzędnych rodzajów śpiewu* (KL 16).
9. Poza liturgią można urządzać specjalne nabożeństwa, koncerty, spotkania duszpasterskie gromadzące ludzi uprawiających inne gatunki muzyki religijnej.

III. Muzyka i instrumenty muzyczne

10. Tradycyjnym instrumentem muzycznym używanym podczas liturgii są organy piszczałkowe. Tam, gdzie z uzasadnionych względów nie można ich aktualnie zbudować, dopuszcza się do użytku organy elektroniczne, jako instrument tymczasowy. Poza organami wolno używać w liturgii inne instrumenty z wyjątkiem tych, które są wprost przeznaczone do wykonywania współczesnej muzyki rozrywkowej. Należy unikać używania instrumentów elektrycznych, a używać instrumenty klasyczne.
11. Muzyka w czasie sprawowania czynności liturgicznych winna być wykonywana „na żywo”, dlatego nie wolno zastępować śpiewu zgromadzonych lub gry na instrumentach muzyką odtwarzaną.
12. Poza liturgią można odtwarzać niekiedy muzykę religijną, aby w ten sposób udostępnić wiernym arcydzieła muzycznej twórczości religijnej.

IV. Zespoły muzyczne

13. Proboszcz, rektor kościoła lub przełożony zakonny mają prawo powoływania kościelnych zespołów muzycznych w powierzony im wspólnocie.
14. W każdym kościele powinna istnieć *schola cantorum* prowadząca i podtrzymująca śpiew wiernych. Należy także szkolić i formować kantorów

solistów, którzy w poszczególnych przypadkach mogą zastąpić scholę, a stale powinni spełniać funkcje psalterzystów wykonujących śpiew międzylekcyjny.

15. Każdy kościelny zespół muzyczny wykonujący muzykę religijną podczas liturgii winien być jedną z wielu wspólnot religijnych działających na terenie danej parafii lub Archidiecezji Poznańskiej.
16. Każdy zespół muzyczny mający wykonywać muzykę podczas liturgii, winien uzyskać na to zgodę od kompetentnego przedstawiciela Kościoła.

V. Cele i zadania

17. Do celów kościelnych zespołów muzycznych należy:
  - a) pomnażanie chwały Bożej,
  - b) współtworzenie liturgii przez pielęgnowanie muzyki religijnej i podnoszenie poziomu jej wykonywania podczas liturgii,
  - c) podtrzymywanie tradycji muzycznych Kościoła,
  - d) kształtowanie estetyki muzycznej w duchu nauki Kościoła i promowanie wartościowej twórczości muzyczno-liturgicznej,
  - e) troska o życie duchowe i moralne swoich członków,
  - f) realizacja postanowień prawnych Kościoła dotyczących muzyki.
18. Realizacja celów dokonuje się poprzez:
  - a) naukę śpiewu i poszerzania repertuaru liturgiczno-muzycznego,
  - b) aktywne uczestniczenie w życiu liturgicznym parafii lub Archidiecezji,
  - c) uczestniczenie w koncertach, festiwalach, konkursach, przeglądach itp., (w miarę możliwości ich organizowanie) za wiedzą opiekuna,
  - d) stałe doksztalcanie dyrygentów, chórzystów, opiekunów i innych muzyków kościelnych przez współpracę z: Zarządem Związku Chórów Kościelnych „Caecilianum” – Oddział II Poznań, Archidiecezjalnym Studium Muzyki Kościelnej i Zakładem Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej im. J. I. Paderewskiego w Poznaniu,
  - e) tworzenie i pielęgnowanie parafialnego zbioru (biblioteki) literatury muzycznej: nut, książek, fonografii itp.,
  - f) przynależność do Związku Chórów Kościelnych „Caecilianum” lub innych kościelnych związków, stowarzyszeń i organizacji, a poprzez to:
    - udział we współorganizowanych przez nie uroczystościach kościelnych,
    - współorganizowanie i udział w spotkaniach informacyjnych, warsztatach, wykładach, seminariach i sympozjach organizowanych dla

zespołów lub ich przedstawicieli jako odpowiedzialnych za muzykę kościelną,

- współorganizowanie i prowadzenie wydawnictw nut, publikacji, fonografii itp.

VI. Zarząd zespołu

19. Zarząd większych zespołów muzycznych składających się z osób dorosłych wybierany jest na okres 5 lat.
20. W skład zarządu wchodzi: dyrygent/prowadzący i dwóch członków.
21. Zarząd musi być przedstawiony do akceptacji opiekuna zespołu.
22. Do obowiązków zarządu należy kierowanie działalnością organizacyjną, artystyczną i formacyjną w ścisłym porozumieniu z opiekunem.
23. Prawa i obowiązki członków zarządu winien określać statut lub regulamin zespołu.
24. Zespoły dziecięce i młodzieżowe realizują swoje zadania pod przewodnictwem dyrygenta/prowadzącego w ścisłej współpracy z opiekunem, bez konieczności tworzenia zarządu.

VII. Opiekun zespołu

25. Opiekunem zespołu jest proboszcz, rektor kościoła, przełożony zakonny lub wyznaczona przez niego inna osoba duchowna.
26. Do obowiązków opiekuna należy:
  - a) prowadzenie pracy duszpasterskiej w zespole,
  - b) akceptacja programu śpiewów zaproponowanego przez dyrygenta/prowadzącego do wykonania podczas liturgii,
  - c) ustalanie z dyrygentem/prowadzącym zespołu czasu i miejsca prób oraz kalendarza udziału w sprawowaniu liturgii,
  - d) zatwierdzanie planu działalności zespołu,
  - e) zatwierdzanie członków zarządu zaproponowanych przez zespół,
  - f) powoływanie i zatwierdzanie dyrygenta/prowadzącego zespół, a także w razie konieczności odwoływanie go, w porozumieniu z członkami zarządu.
27. Opiekun czuwa nad stałym rozwojem duchowym i moralnym oraz poszerzaniem wiedzy liturgicznej dyrygenta/prowadzącego i członków zespołu, organizując dla nich godziny skupienia, kierując na specjalistyczne rekolekcje, organizując pielgrzymki itp.

28. Opiekun mobilizuje dyrygenta/prowadzącego do podnoszenia swoich kwalifikacji muzycznych przez udział w warsztatach, sympozjach, seminariach, wykładach i kursach.
29. Opiekun wspiera działalność chóru w formie doradczej, organizacyjnej i w miarę możliwości finansowej (zabezpieczenie materiałów nutowych, nagrań, folderów, dokumentacji, strojów...). Troszczy się także o udział zespołu w przeglądach chórów i koncertach muzyki religijnej, które sprzyjają podnoszeniu poziomu wykonawczego zespołu.
30. Opiekun ma prawo udziału w zebraniach zarządu.
31. Opiekun wraz z zarządem zespołu otacza szczególną opieką byłych śpiewaków, zwłaszcza tych, którzy ze względu na wiek zaprzestali aktywnego śpiewania i tworzą grupę wspierającą zespół.

VIII. Dyrygent/prowadzący zespół

32. Dyrygentem/prowadzącym zespół może zostać muzyk posiadający odpowiednie kwalifikacje muzyczne i pedagogiczne, będący katolikiem wierzącym i praktykującym, oddany służbie muzycznej dla Kościoła.
33. Dyrygenta/prowadzącego powołuje proboszcz, rektor kościoła lub przełożony zakonny, przy którym zespół działa. Z nim również spisuje odpowiednią umowę.
34. Dyrygent/prowadzący w sprawach działalności zespołu na terenie parafii podlega jego rządcy.
35. Kiedy dyrygentem/prowadzącym jest duchowny, może on równocześnie pełnić obowiązki opiekuna zespołu. Zabrania mu się jednak prowadzenia zespołu podczas sprawowanej przez siebie liturgii.
36. Dyrygent/prowadzący, obok organisty, winien czuć się odpowiedzialnym za ćwiczenie śpiewów liturgicznych z wiernymi przed rozpoczęciem celebracji.
37. Do obowiązków dyrygenta/prowadzącego należy:
  - a) nieustannie podnoszenie własnych kwalifikacji muzycznych,
  - b) uczestniczenie w spotkaniach formacyjnych organizowanych przez opiekuna lub przez niego poleconych,

- c) stałe podnoszenie poziomu wykonawczego zespołu,
- d) przyjmowanie kandydatów do zespołu,
- e) prowadzenie prób i występów zespołu,
- f) dobór wykonywanego repertuaru,
- g) przygotowanie i opracowywanie artystyczne wykonywanych utworów,
- h) usuwanie z zespołu osób, których zachowanie szkodzi zespołowi i powoduje zgorzenie,
- i) przenoszenie w stan spoczynku śpiewaków, którzy ukończyli określony wiek (kobiety – 55 lat, mężczyźni – 65 lat).

IX. Członkowie zespołu

- 38. Przynależność do zespołu jest dobrowolna i posiada charakter działalności społecznej.
- 39. Każdy członek zespołu posiada równe prawa i obowiązki określone przez statut lub wewnętrzny regulamin.
- 40. Członkostwo w zespole można utracić przez rezygnację, usunięcie lub przejście w stan spoczynku.
- 41. Postawa członka zespołu podczas liturgii winna charakteryzować się:
  - a) skupieniem i godną postawą uwielbiania Boga tak w ubiorze, jak i zachowaniu,
  - b) jak najlepszym przygotowaniem wykonywanego repertuaru,
  - c) aktywnym włączaniem się w śpiewy wspólnoty liturgicznej.
- 42. Członek zespołu muzycznego posiada prawo do:
  - a) występowania i uczestnictwa w muzycznych przygotowaniach do koncertów, nagrań i wyjazdów zespołu,
  - b) dostępu do materiałów będących własnością zespołu oraz posługiwania się nimi według przyjętych zasad,
  - c) zgłaszania sugestii służących dobru zespołu i udziałowi w jego życiu pozamuzycznym,
  - d) uczestniczenia we wspólnym wypoczynku organizowanym przez opiekuna lub zarząd.
- 43. Członek zespołu muzycznego działającego w parafii zobowiązany jest:
  - a) dbać o rozwój własnego życia duchowego, m.in. przez regularne praktyki religijne,

- b) uczestniczyć z pełnym zaangażowaniem we wszystkich próbach i występach, do których został wybrany przez dyrygenta/prowadzącego zespół,
  - c) zachowywać punktualność oraz dyscyplinę,
  - d) troszczyć się o dobry stan nut,
  - e) dbać o czysty i kompletny strój koncertowy,
  - f) dbać o dobry stan instrumentów muzycznych,
  - g) dbać o wszystko, co stanowi własność zespołu,
  - h) dbać o zdrowie i bezpieczeństwo własne oraz pozostałych członków zespołu,
  - i) dawać dobry przykład w swoim otoczeniu.
44. Członków zespołu, którzy opuścili jego szeregi, zachęca się do utrzymywania żywego kontaktu z zespołem przez uczestnictwo w spotkaniach budujących wspólnotę i wspierania jego działań zarówno duchowego, jak i materialnego.

X. Postanowienie końcowe

45. Niniejsze Wskazania nie zastępują statutów czy regulaminów wewnętrznych, zgodnie z którymi winny działać zespoły muzyczne wykonujące muzykę religijną podczas liturgii w Archidiecezji Poznańskiej. Jednakże statuty czy regulaminy wewnętrzne nie mogą stać w sprzeczności z zapisami tego dokumentu.
46. Niniejsze Wskazania wchodzi w życie 22 listopada 2007 r., w dniu wspomnienia św. Cecylii.

† *Stanisław Gądecki*
Arcybiskup Metropolita Poznański

Ks. Ireneusz Dosz
Kancelarz Kurii

Poznań, dnia 12 listopada 2007 roku
N. 7111/2007

WSKAZANIA DOTYCZĄCE DOKUMENTOWANIA ŻYCIA ŚWIADKÓW WIARY Z ARCHIDIECEZJI POZNAŃSKIEJ

Papież Jan Paweł II podczas pobytu w Bydgoszczy 7 czerwca 1999 r. powiedział: „Za szczególną powinność naszego pokolenia w Kościele uważam zebranie wszystkich świadectw o tych, którzy dali życie za Chrystusa”. Choć zachęta Ojca Świętego odnosi się do męczenników XX wieku, jednak możemy ją rozumieć i rozszerzyć w odniesieniu do wszystkich świadków wiary. Każdy bowiem świadek żywej wiary, poprzez styl swego życia, przez sposób osiągnięcia doskonałego zjednoczenia z Chrystusem pozostawił nam swoje przesłanie.

Pomocą w opracowaniu biogramów świadków wiary winna być kwerenda, którą należy przeprowadzić w poszczególnych parafiach Archidiecezji Poznańskiej według następującego schematu:

1. Imię, nazwisko, data urodzenia i data śmierci świadka wiary.
2. Co można powiedzieć o jego latach dziecięcych i młodzięcych?
  - sytuacja w jego rodzinie,
  - jak wyglądała formacja w jego rodzinie?
  - dziecięca i młodzięcza pobożność, dbałość o postęp duchowy,
  - motywy i okoliczności wybór stanu życia – motywy i okoliczności tego wyboru,
3. Jeśli świadek wiary był kapłanem – jakie było jego przygotowanie do kapłaństwa? Jeśli był człowiekiem świeckim – jakie było jego przygotowanie do życia rodzinnego lub samotnego?
4. Kim był współmałżonek? Ile mieli dzieci? Jaki klimat panował w ich rodzinie?
5. Do jakiej pracy miał predyspozycje, jaką i w jaki sposób ją wykonywał?
6. Fizjonomia duchowa świadka wiary:
  - cechy charakterystyczne osobowości ludzkiej i chrześcijańskiej;
  - zaangażowanie duszpasterskie lub apostołskie.

7. Jak zachowywał się w trudnych warunkach życia (np. w obozie, w więzieniu, podczas prześladowań w czasach komunistycznych, w czasie biedy itp.?).
8. Jak wyglądał rozwój wiary w różnych okresach życia świadka wiary? (miłość do Jezusa Chrystusa, pragnienie doskonałości, nienawiść do grzechu, troska o chwałę Bożą i zbawienie dusz).
9. Jak wyglądało jego życie sakramentalne?
10. Co można powiedzieć o modlitwie, medytacji, prywatnych praktykach pobożnych świadka wiary? (Czy posiadał jakąś specjalną łaskę modlitwy? Do jakich świętych żywił osobiste nabożeństwo i z czego ono wynikało?).
11. Praktyka cnoty wiary w różnych okolicznościach życia. (Czy w postawie świadka wiary było widać, że jest człowiekiem głęboko wierzącym? W jakich okolicznościach?).
12. W jaki sposób świadek wiary przejawiał nadprzyrodzoną nadzieję w różnych okresach życia (np. zaufanie do Bożego Miłosierdzia, pogoda ducha nawet w ciężkich doświadczeniach, dystans do dóbr doczesnych, pragnienie zbawienia?).
13. Jak świadek wiary rozumiał wypełnianie woli Bożej i w jaki sposób realizował to w swoim życiu (znoszenie cierpień, wysiłki i doświadczenia duchowe dla większego uwielbienia Boga)?
14. Jak układały się jego relacje z bliźnimi? (przełożeni kościelni, władze cywilne, krewni, sąsiedzi, osoby chore i cierpiące).
15. Czy świadek wiary miał osobistych wrogów? Jak się do nich odnosił?
16. Jak przyjął nową rzeczywistość polityczną i społeczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej? (Czy miał konflikty z władzą państwową? Czego one dotyczyły i jaki miały skutek?).
17. Co można powiedzieć o cnotie roztropności u świadka wiary? (Jak przejawiała się ta cnota w spełnianiu obowiązków duszpasterskich lub małżeńskich, czy też społecznych, trosce o własne zdrowie, wypowiedziach, podejmowanych akcjach itp.? Czy można mówić w odniesieniu

do świadka wiary o niewytrwałości, zaniedbaniu, powierzchowności, małoduszności?).

18. Czy świadek wiary posiadał cnotę sprawiedliwości wobec Boga i bliźnich? (Czy można wykluczyć u niego dwulicowość, szukanie próżnej chwały? Czy potrafił być wdzięczny za okazaną życzliwość? Czy zaciągał długi i czy je oddał? Czy nie przywłaszczył sobie czyjejś rzeczy? Czy nie nadużywał swojej funkcji do własnych celów?).
19. Czy posługiwał się kłamstwem, obmową, posądzeniami, naruszeniem tajemnicy?
20. Co można powiedzieć o męstwie świadka wiary? (sposób znoszenia cierpień, upokorzeń, cierpliwość w konkretnych sytuacjach życiowych, radość duchowa pomimo przeciwności).
21. Czy świadek wiary był człowiekiem ascezy? (Jakie umartwienia praktykował?).
22. Jaki miał stosunek do dóbr materialnych? (Czy można powiedzieć, że był od nich duchowo oderwany?).
23. W jaki sposób świadek wiary praktykował posłuszeństwo? (wobec władzy kościelnej i państwowej).
24. Czy zauważalna była u niego cnota czystości? (Czy posługiwał się niestosownymi żartami?).
25. Jak praktykował ducha ewangelicznej pokory i prostoty?
26. Jeśli był kapłanem – jakim był duszpasterzem? (Czy działalność apostołska lub społeczna była zakorzeniona w jego praktykach duchowych?).
27. Czy w praktykowaniu cnót chrześcijańskich świadek wiary zachowywał równowagę, stałość, wytrwałość, gotowość, radość? (Które z cnót wyróżniały się w jego postawie duchowej? Czy praktykował je w sposób ponadprzeciętny, heroiczny?).
28. Czy w jego życiu miały miejsce niezwykle zjawiska (ekstazy, widzenia, prorocтва, uzdrowienia itp.?).

29. Czy był przygotowany na śmierć? (okoliczności jego śmierci).
30. Jaką oceną cieszył się za życia w różnych środowiskach? (Czy można spotkać opinie nieprzychylnie jego osobie czy postawie?).

Opracowanie biogramów postaci świadka wiary – nad którym winien czuwać ksiądz proboszcz – powinno być dokonane w formie opisowej, podejmującej tematy zawarte w powyższych pytaniach. Należy unikać prawdopodobieństw i egzaltowanych wypowiedzi. Nie wystarczy odpowiedzieć „tak” lub „nie”, ale dobrze jest podać przykłady z życia świadka wiary, które obrazują dany temat (dzięki tym przykładom życie świadka wiary i jego postawa w najróżniejszych sytuacjach stają się bardziej czytelne).

Opracowane biogramy postaci świadków wiary należy przesłać do Referatu Beatyfikacji i Kanonizacji Kurii Metropolitalnej. Kopie tych dokumentów należy zachować w archiwum parafialnym.